

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

INFORMACIJA APIE KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADOJE DĖL TEISINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARČIŲ SUDARYMO IR VYKDYMO PROCESŲ PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMĄ

Pateikta pastaba	Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas	Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą (atlikti (arba dar neatlikti, bet numatyti) veiksmai; motyvuotas pagrindimas, jeigu siūlymų negalima įgyvendinti ir atlikti (arba dar neatlikti, bet numatyti) alternatyvūs veiksmai)	Veiksmų atlikimo terminai (metai, mėnuo)
Kritinės antikorupcinės pastabos			
2. Didžioji dauguma (9 iš 12 nagrinėtų) ministerijų, įsigijusių paslaugas pagal VPĮ nustatytą išimtį, neturi tokias įsigijimų procedūras reglamentuojančių vidaus tvarkų, o tai gali kelti korupcijos rizikas dėl vidaus kontrolės trūkumo, šališkų sprendimų priėmimo, neefektyvaus viešųjų finansų valdymo (žr. 3.2 skirsnio argumentus).	2.1 Vyriausybei koordinuoti ir užtikrinti, kad Aplinkos ministerijoje, Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Energetikos ministerijoje, Finansų ministerijoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Sveikatos apsaugos ministerijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Vidaus reikalų ministerijoje ir Žemės ūkio ministerijoje būtų reglamentuota pirkimų, vykdomų taikant VPĮ išimtį, atlikimo tvarka, nustatant, be kita ko, išimties taikymo (poreikio pirkimui) sąlygas bei rinkos tyrimo atlikimo (dokumentavimo), konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų laikymosi procedūras ir kad atskirose ministerijose esanti tvarka, pagal savo turinį, atspindėtų vieningą požiūrį į pagrindinius tokiems pirkimams taikomus principus: skaidrumą, lygiateisiškumą, nediskriminavimą,	Įvykdyta. Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2026 m. vasario 18 d. Nr. V-124 įsakymu ŠMSM Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės (toliau – Taisyklės) papildytos 18 ¹ p. – 18 ⁴ p., nustatant, kad teisinių paslaugų pirkimo organizavimas ir įsigijimas iš rinkos dalyvių turi būti vykdomas tik esant objektyviai pagrįstam poreikiui, jeigu dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima iš anksto numatyti, būtina skubiai įsigyti teisines paslaugas, taip pat, jeigu reikia specialių žinių ir / ar patirties arba kitų valstybių teisės aktų išmanymo atstovaujant teisme arba išankstinio ginčų nagrinėjimo institucijoje. Pirkimo iniciatorius turi pateikti ŠMSM kanclerio patvirtintą teisinių paslaugų pirkimo paraišką, suderintą su savo padalinio vadovu, Administravimo departamento vadovu, Teisės skyriaus vadovu. Prieš perkant teisines paslaugas turi būti atliekami rinkos tyrimai, kad būtų įvertinta paslaugų pasiūla, kainos ir tiekėjų kompetencijos.	

	proporcingumą bei racionalų lėšų naudojimą.	Papildytų Taisyklių 5 p. numatyta, kad pirkimo iniciatoriai, organizatoriai ir kiti asmenys, dalyvaujantys pirkimų procedūrose privalo iki dalyvavimo pradžios pasirašyti Taisyklėse nustatytos formos nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą.	
3. Sprendimai įsigyti su teisėkūros procesu susijusias paslaugas nėra pagrįsti TPI 11 straipsnio 1 dalyje nustatytomis sąlygomis, ministerijose nėra tvarkų, kurios reglamentuotų tokių sprendimų priėmimo pagrindus, kriterijus (arba kiekvienu konkrečiu pirkimo atveju – dokumentuoto atitinkamo sprendimo). Tokie trūkumai antikorupcinio požiūriu sudaro sąlygas piktnaudžiauti viešaisiais finansais, priimti nepagrįstus sprendimus, įgyvendinti neteisėtus susitarimus, mažina arba eliminuoja vidaus kontrolę, o iš privačių juridinių asmenų įsigyjant paslaugas, susijusias su teisėkūros procesu, kyla rizika dėl siaurų interesų tenkinimo, viešo intereso pažeidimo (žr. 3.3 skirsnio argumentus).	3.1 Vyriausybei koordinuoti ir užtikrinti, kad Aplinkos ministerijoje, Energetikos ministerijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Žemės ūkio ministerijoje (ir, prevenciškai, kitose ministerijose: Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Finansų ministerijoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Susisiekimo ministerijoje, Sveikatos apsaugos ministerijoje, Teisingumo ministerijoje, Užsienio reikalų ministerijoje, Vidaus reikalų ministerijoje) būtų nustatyta teisinių paslaugų, susijusių su teisėkūros procesu, įsigijimo tvarka (arba aktualiomis nuostatomis būtų papildytos esamos viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojančios tvarkos) arba sprendimas įsigyti tokias paslaugas kiekvienu individualiu atveju būtų dokumentuotas ir objektyviai pagrindžiantis tokio poreikio galimas sąlygas, nustatytas TPI 11 str. 1 d.	Įvykdyta. Papildytų Taisyklių papildytos 18 ³ p. nustatyta teisinių paslaugų, susijusių su teisėkūra, dokumentavimo ir pagrindimo procesas – numatyta, kad Teisės akto projekto rengimo, teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo pirkimas atliekamas tik tuo atveju, jeigu minėtiems dokumentams parengti reikalingos specialios ir (ar) mokslinės žinios, ir (ar) gebėjimai, išsami esamos padėties ir (ar) užsienio šalių praktikos analizė arba kai teisės akto projekto parengti ir (ar) reikalingo tyrimo atlikti negali pats teisės akto projektą rengiantis subjektas ar jo sudaryta darbo grupė (komisija), arba dėl objektyvių priežasčių nėra galimybių sudaryti darbo grupę (komisiją) teisės akto projektui parengti. Teisės akto projekto ir teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo pirkimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 11 straipsniu. Viešojo pirkimo iniciatorius turi pildyti ir derinti Teisinių paslaugų pirkimo paraišką, kurią turi patvirtinti ŠMSM kancleris (žr. 2.1 p.).	

Kitos antikorupcinės pastabos			
6. Nesant informacijos prieinamumui ir viešumui, teisinių paslaugų, įsigytų pagal VPĮ išimtį, procese gali būti sudaromos prielaidos subjektyviems sprendimams, neskaidriems susitarimams, taip pat nepaskelbus 7 sutarčių reikiamos informacijos ministerijos interneto svetainėje ir teisės akto projekto lydimuosiuose dokumentuose (kai taikoma), kaip nustatyta TPI 11 str., apribojama visuomenės galimybė ir teisė žinoti apie tokių paslaugų įsigijimą bei, atitinkamai, įvairių subjektų dalyvavimą teisėkūros procese (<i>žr. 3.6 skirsnio argumentus</i>).	6.10. pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta 3.2. poskyrio pasiūlyme) nustatyti tokių pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių informacijos paskelbimo priemonės bei nustatyti kontrolės priemonės, skirtas užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą;	Įvykdyta. Taisyklių 38 p. numato, kad už sutarties vykdymą atsakingas asmuo laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį, išskyrus jose esančią informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų informacijos ir duomenų apsaugą reguliuojantiems teisės aktams, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pirkimo sutarties sudarymo ar jos pakeitimo, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal ją pradžios, turi pateikti VPS, o VPS Viešųjų pirkimų įstatymo 86 straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka šią informaciją paskelbia CVP IS. 2026 m. IV ketv. numatoma papildyti ŠMSM Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės, juose nustatant informacijos paskelbimo kontrolės priemones.	
	6.11. parengtoje tvarkoje (kaip nurodyta KRA 3.3. poskyrio pasiūlyme) nustatyti informacijos paskelbimo priemonės, įgyvendinančias TPI 11 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, bei nustatyti kontrolės priemonės, kurios užtikrintų šių nuostatų laikymąsi;	Įvykdyta. Papildytų Taisyklių 18 ³ p. nustatyta, kad už Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje ir 3 dalyje nurodytos informacijos paskelbimą atsako viešąjį pirkimą atlikęs viešojo pirkimo organizatorius, įgyvendinimo kontrolę atlieka už teisinių paslaugų teikimo sutarties parengimą, įgyvendinimą ir priežiūrą atsakingas asmuo.	
7. Nei vienoje iš ministerijų, kurios neturėjo patvirtintų tvarkų, tačiau sudarė atstovavimo ir teisinių konsultacijų paslaugų sutartis pagal VPĮ nustatytą išimtį, ši sritis nebuvo įtraukta nei į korupcijos prevencijos priemones, kurios	7.9. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – periodiškai įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, vykdymo, sutarties sudarymo ir įgyvendinimo procedūrų rizikingumą bei, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės.	Įvykdyta. ŠMSM korupcijos prevencijos 2026–2029 veiksmų plane, kurį planuojam patvirtinti 2026 m., bus numatyta priemonė, skirta įvertinti teisinių paslaugų pirkimų, kuriems taikoma VPĮ išimtis, rizikų valdymą. Priemonę planuojama įgyvendinti 2027 m.	

įgyvendinamos viešojo sektoriaus subjektų, nei į ministerijų centralizuotų vidaus audito metinius planus, o tai riboja galimybes proaktyvių korupcijos riziką mažinančių veiksmų diegimui bei vidaus kontrolės tobulinimui. Šių pirkimų vykdymo procedūros taip pat nepatenka į VPT pirkimų pažeidimų prevencijos ir kontrolės atsakomybės sritį. Antikorupciniu požiūriu tai kelia rizikas, susijusias su visais pirkimų procedūros etapais, sudaro sąlygas piktnaudžiavimui, neteisėtiems, nepagrįstiems sprendimams, gali turėti neigiamą įtaką konkurencijai ir visuomenės pasitikėjimui viešųjų subjektų galimybe efektyviai ir skaidriai valdyti viešuosius finansus (žr. 3.7 skirsnio argumentus).			
--	--	--	--